

2018. gada dabas simboli

Publicēts: 09.12.2020.

[PDF](#) [2005. gada dabas simbolu plakāts](#)

[PDF](#) [2006. gada dabas simbolu plakāts](#)

[PDF](#) [2007. gada dabas simbolu plakāts](#)

[PDF](#) [2008. gada dabas simbolu plakāts](#)

[PDF](#) [2009. gada dabas simbolu plakāts](#)

2010

[Skatīt vairāk](#)

2011

[Skatīt vairāk](#)

2012

[Skatīt vairāk](#)

2013

[Skatīt vairāk](#)

2014

[Skatīt vairāk](#)

2015

[Skatīt vairāk](#)

2016

[Skatīt vairāk](#)

2017

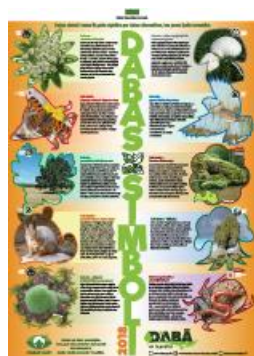
[Skatīt vairāk](#)

2019

[Skatīt vairāk](#)

2020

[Skatīt vairāk](#)

99 Gada augs >>> Madaras (*Galium ģints*)

Gada sūna >>> Zilganā baltsamtīte (*Leucobryum glaucum*)

Gada koks >>> Parastais ozols (*Quercus robur*)

Gada sēne >>> Milzu apaļpūpēdis (*Langermannia gigantea*)

Gada gliemis >>> Kroklūpas vārpstinglīmezis (*Laciniaria plicata*)

Gada kukainis >>> Jāņogu raibenis (*Olygonia c-album*)

Gada bezmugurkaulnieks >>> Simtkāji (*Chilopoda*)

Gada putns >>> Pļavu tilbīte (*Tringa tetanus*)

Gada dzīvnieks >>> Parastā vāvere (*Sciurus vulgaris*)

Gada ģeoloģiskais objekts >>> Raunas Staburags

Gada dzīvotne >>> Dižkoks

Gada augs >>> Madaras (*Galium ģints*)

Madaras pārstāv rubiju dzimtu. Latvijā savvaļā aug vairākas sugas, lielākā daļa no tām ir daudzgadīgas. Visbiežāk sastopamas ir trīs: mīkstā madara (*Galium mollugo*) – zied sīkiem, baltiem ziediņiem, ziemēļu madara (*Galium boreale*) – ar zarotiem, apmēram 50 cm augstiem stublājiem, kuru galotnēs attīstās balti ziedi un īstā madara (*Galium verum*) – sīkie ziediņi ir spilgti dzelteni, ar spēcīgu medus smaržu. Senatnē madaras bieži izmantotas dziju krāsošanai, bet vēl līdz pat mūsdienām tā ir iecienīta jāņuzāle.

Avots: [Latvijas Botāniku biedrība](#)

Gada sūna >>> Zilganā baltsamtīte (*Leucobryum glaucum*)

Zilganā baltsamtīte bieži sastopama piejūras mežos, tā aug uz augsnes un koku pakājēs, kā arī uz satrunējušiem celmiem. Sūna aug ļoti blīvos, bieži vien puslodes veida ciņos. Jo lielāks ir baltsamtītes cinis, jo ilgāk tas audzis, tādejādi liecinot arī par meža ilglaicību, tāpēc tā ir viena no dabisku mežu indikatorsugām. No citām sūnām atšķiras ar gaiši zilgani pelēcīgo nokrāsu. Pasaulē ir 122 baltsamtīšu ģints sugas, kas izplatītas visos kontinentos.

Avots: Latvijas Dendrologu biedrība

Gada koks

>>> Parastais ozols (*Quercus robur*)

Parastais ozols ir dižskābaržu dzimtas ozolu ģints koku suga, vienīgā šīs ģints suga, kas Latvijā aug savvaļā. Parastais ozols jeb "Quercus robur" ir Latvijas dižākais koks, kas turklāt ieņēmis goda vietu mitoloģijā un tautas tradīcijās ne tikai baltu apdzīvotajā teritorijā, bet arī daudz plašākā reģionā un senākā vēsturē. Lielākais parastais ozols Latvijā un Baltijā ir Kaives senču ozols, kura stumbra apkārtmērs sasniedzis 10,52 m. Par dižkoku – valsts nozīmes dabas pieminekli Latvijā ozols kļūst, sasniedzot 4 m stumbra apkārtmēru.

Avots: [Latvijas Dendrologu biedrība](#)

Gada sēne

>>> Milzu apaļpūpēdis (*Langermannia gigantean*)

Milzu apaļpūpēdis ir pats lielākais pūpēdis pasaulē. Tā diametrs var sasniegt 50 centimetrus un vairāk, bet svars var būt vairāki kilogrami – līdz pat 10 kilogramiem. Lielākajam Latvijā līdz šim atrastajam pūpēdim apkārtmērs bijis 166 centimetri., norāda Latvijas Mikologu biedrība.

Apalpūpēža augļķermeņi ir netīri balti, vēlāk iedzelteni, ar gludu apvalku. Forma ir lodveida, ar kātiņveida sašaurinājumu apakšpusē, parasti 10-50 centimetru diametrā, bet apkārtmērs dažreiz pārsniedz metru. Iekšpusē tie sākumā ir balti, šūnaini, stingri, vēlāk – zaļgandzelteni, mīksti. Vecākiem pūpēžiem iekšpusē nogatavojas sporas, ar kurām sēne vairojas. Sākumā tās ir zaļganas, vēlāk kļūst tumši brūnas. Šīs sugas pūpēži aug auglīgās augsnēs, pļavās, dārzos, krūmājos, parkos vasaras beigās.

Avots: [Latvijas Mikologu biedrība](#)

Vēl par sēnēm: senes.lv un fungi.lv

Gada gliemis >>> Kroklūpas vārpstiņgliemezis (*Laciniaria plicata*)

Tipiska mežu suga, sastopama visā Latvijas teritorijā, samērā bieži jauktos un lapu koku mežos. Dod priekšroku biotopiem ar kaļķainām augsnēm, avotu kaļķiem, dolomītu atsegumiem, ja tie ir pietiekami mitri un noēnoti. Visi iepriekš minētie biotopi ir aizsargājami, tie ir apdraudēti, jo to izplatība Latvijā ir ierobežota un fragmentēta. Viduseiropas suga. Čaula vārpstveida, tās augstums 15 – 18 mm, platums 3,3 – 3,6 mm, samērā slaida ar 12 – 13 vijumiem. Čaulas ieeja plata, čaulas ieejas mala jeb t.s. lūpa liela un atliekta, uz tās 6 – 9 lūpas zobīņi. Krāsa tumši sarkanīgi brūna.

Vārpstiņgliemežu dzimtas nosaukums latviešu valodā norāda uz čaulas formu, kas visām šīs dzimtas sugām ir vārpstveida, bez kroklūpas vārpstgliemeža Latvijā sastopamas vēl 11 vārpstiņgliemežu sugas. Dzimtas zinātniskais nosaukums Clausiliidae sevī

ietver norādi, ka šai dzimtai piederošajiem gliemežiem ir raksturīga t.s. klauzīlija – clausilium. Tas ir neliels izliekts veidojums gliemeža čaulas ieejas iekšpusē (skat. bildi elektronmikroskopā). Ar tā palīdzību gliemezis var nodrošināties tad, kad dziļu ievilcies čaulā. Savukārt citiem gliemežiem čaulas ieeju noslēdz vāciņš, citi vienkārši ievelkas čaulā dziļāk, kailgliemeži iztieks bez čaulas, bet to ķermeni sedz lipīgas gļotas, kas nodrošina aizsardzību.

Kroklūpas vārstīngliemezis atzīts par [augstvērtīgo mežu biotopu indikatorsugu](#).

Avots: [Latvijas Malakologu biedrība](#)

Gada kukainis >>> Jāņogu raibenis (*Polygonia c-album*)

Jāņogu raibenis ir vidēja izmēra tauriņš ar spārnu pletumu no četriem līdz pieciem centimetriem. Tas ir tipisks raibeņu dzimtas pārstāvis ir ar oranžu spārnu virspusi, kas klāta ar vairāku melnu plankumu rakstu. Ja no attāluma to var sajaukt ar kādu citu raibeņu sugu, piemēram, parasto nātru raibeni, tad, aplūkojot tauriņu tuvāk, redzama viena no jāņogu raibeņa galvenajām atpazīšanas pazīmēm - īpatnēji izrototā spārnu forma. Nevienai citai Latvijā sastopamai dienastauriņu sugai spārnu malas nav ar tik dziļu robojumu. Spārna apakšpusē raksturīgākā pazīme ir baltais C burta formas plankums, kas ir nesajaucama sugas pazīme.

Avots: [Latvijas Entomoloģijas biedrība](#)

Gada bezmugurkaulnieks >>> Simtkāji (*Chilopoda*)

Simtkāja posmaino ķermeni klāj biezi bruņots apvalks, kas pēc krāsojuma atgādina Baltijas jūras dzintaru. Brūnganā krāsā. Simtkājim ir pēc skaita trīsdesmit līdz pat vairākiem simtiem ejkāju. Pie katra ķermeņa posma ir piestiprināts viens, sāniski vērsti ejkāju pāris. Pateicoties šim ejkājam, simtkāji spēj prasmīgi ložņāt savā dabiskajā dzīves vidē – augsnes virskārtā zem dažādiem patvērumiem. Daļēji saplacinātais ķermenis ļauj izlīst cauri dažādām maza izmēra spraugām, kā arīveikli meklēt barību – citas par sevi mazākus augsnes virskārtā dzīvojošas radības.

Avots: [Latvijas Entomoloģijas biedrība](#)

Gada putns >>> Pļavu tilbīte (*Tringa tetanus*)

Pļavu tilbīte ir vidēji liels pelēkbrūns bridējputns ar garām kājām un vidēji garu knābi. Raksturīgākā pazīme ir sarkanas kājas un un lidojumā labi redzamas baltas gareniskas svītras uz spārniem. Tā ir viena no vairākām putnu sugām, kas apdzīvo mitrus zālājus. Pļavu tilbīte kļuvusi par Eiropas Savienībā apdraudētu putnu sugu. Būtiskākie draudi šai sugai ir lauksaimniecības intensificēšana un mitrāju nosusināšana.

Avots: [Latvijas Ornitoloģijas biedrība](#)

Gada dzīvnieks

>>>

Parastā vāvere (*Sciurus vulgaris*)

Parastā vāvere ir vienīgā Latvijas savvaļā sastopamā vāveru suga. Vāvere ir neliels grauzējs un raksturīga tās pazīme ir garā, kuplā

aste un ausis ar matu pušķiem galos. Vāveres sastopamas skujkoku un jauktajos mežos, kā arī dārzos, parkos un kapsētās. Dzīvošanai ierīko midzeņus, kas var atrasties koku dobumos vai putnu būros. Ja dobumi nav pieejami, vāveres veido bumbveida midzeņus no koku zariņiem, ķērpjiem un sausām lapām. Tās pārtiek galvenokārt no egļu un priežu sēklām, ziemā – arī no koku pumpuriem. Par vāveres klātbūtni teritorijā liecina raksturīgie pēdu nospiedumi, kā arī barošanās pazīmes – čiekuru zvīņu un seržu kaudzītes, kā arī sašķelti lazdu rieksti.

Baltsamtītes atrodamas biotopos ar atšķirīgu mitrumu – gan sausās vietās kā Pierīgas kāpu mežos, gan slapjos dumbrājos, piemēram, Ķemeru Nacionālajā parkā. Pasaulē, piemēram, Dienvidāzijā, baltsamtītes mēdz lietot spilvenu un matraču pildījumam, tomēr biežāk sūnu izmanto dekorēšanā. Tas ir viens no iemesliem, kādēļ zilganā baltsamtīte ir apdraudēta un iekļauta Eiropas Savienības Biotopu direktīvas īpaši aizsargājamo sugu sarakstā.

Avots: [Latvijas Dabas muzejs](#)

Gada ģeoloģiskais objekts >>> Raunas Staburags

Raunas Staburags ir ainavisks šūnakmens kupols Raunas krastā un tas ievērojams kā šobrīd lielākais avotu kaļķakmens veidojums Latvijā, kas saglabājies cilvēka nepārveidots. Daudzi citi Latvijā ir, vai nu norakti, vai, kā Daugavas Staburags, atrodas ūdenskrātuves dzelmē. Avotiem bagātā upes krasta nogāze ir nozīmīga kā dzīvotne, kur aug daudzveidīgas kaļķi un mitrumu mīlošas sūnu un lakstaugu sugas, un kādu brīdi ir mitusi no Daugavas Staburaga 1963. gadā pārstādītā puķīte Alpu kreimule.

Avots: [Ziemeļvidzemes ģeoparks](#)

Gada dzīvotne >>> Dižkoks

Liels un vecs koks ir bagāta dzīvotne, kas dod mājvietu daudzām radībām, sākot no lieliem putniem un beidzot ar sīkiem kukaiņiem, sūnām un ķērpjiem. Vecie koki piesaista lielu dabas daudzveidību un veido īpašu mikroklimatu savā vidē, un tie ir arī Latvijas valsts pirmsākumu liecinieki, būtiska mūsu kultūrvēstures vērtība un identitātes daļa. Dižkoki ir dabas vērtība un liecība par mūsu senčiem, to dzīvesveidu un vērtībām.

Avots: [Latvijas Dabas fonds](#)

<https://www.daba.gov.lv/lv/2018-gada-dabas-simboli>